

Letno poročilo – 2016

NSP je bil – ob naraščajočem zavedanju pomena učinkovitih načinov plačevanja za gospodarstvo in družbo kot celoto – ustanovljen s ciljem zagotoviti ustrezen dialog med različnimi deležniki na trgu plačilnih storitev.

Kazalo vsebine

<i>Predgovor</i>	1
1. Aktivnosti v letu 2016	2
2. Poudarjene vsebine dela NSP v letu 2016	3
2.1. Takojšnja plačila	3
2.2. Nova Direktiva o plačilnih storitvah na notranjem trgu	5
2.3. Varnost spletnega plačevanja	6
2.4. Nov Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma	6
2.5. Direktiva o primerljivosti nadomestil, povezanih s plačilnimi računi, zamenjavi plačilnih računov in dostopu do osnovnih plačilnih računov	7
2.6. Uvedba nove optično čitljive kode na obrazec UPN in e-soglasja v shemah direktnih obremenitev SEPA	7
2.7. Tehnologija razpršene evidence	7
<i>Pogled naprej</i>	9

Predgovor

Spoštovani,

pred vami je tretje letno poročilo o delovanju Nacionalnega sveta za plačila (v nadaljevanju: NSP) z nanizanimi aktivnostmi in opisanimi ključnimi vsebinami, o katerih je ta razpravljal v letu 2016. Vse so povezane z namenom NSP, to je spodbujati konsenz deležnikov glede tematik, povezanih s plačevanjem, ter obenem pomagati identificirati morebitne ukrepe za še učinkovitejši in varnejši trg plačilnih storitev in plačevanja na splošno.

Pri izpolnjevanju cilja NSP so imeli poleg Banke Slovenije ključno vlogo člani NSP. Ti so aktivno sodelovali tako na sejah NSP (bodisi s predstavitvami različnih tematik bodisi s konstruktivnimi razpravami) kot s prispevki v E-novicah Nacionalnega sveta za plačila. Še posebej velja izpostaviti, da je bila v lanskem letu v okviru NSP prvič vzpostavljena delovno skupina. Ta - vzpostavljena v novembru - je zainteresiranim članom omogočila aktivno sodelovanje pri pripravi novega pravnega okvira za opravljanje plačilnih storitev v Sloveniji: naslednika Zakona o plačilnih storitvah in sistemih, ki bo v slovenski pravni red implementiral novo Direktivo o plačilnih storitvah na notranjem trgu. Glavni namen skupine je bil z izkušnjami članov NSP doprinesiti k sooblikovanju predloga novega zakona, hkrati pa je delo znotraj skupine vsaj deloma sodelujočim zagotovilo tudi zgodnje seznanjanje s prihodnjimi zakonskimi zahtevami.

Številne novosti, ki smo jim na trgu plačil priča tako iz naslova tehnološkega napredka kot iz naslova nove regulative, kar kličejo po usmerjanju aktivnosti na trgu plačilnih storitev. To pomembno vlogo v zadnjih treh letih uspešno opravlja tudi NSP. S svojo raznoliko sestavo namreč omogoča, da so v oblikovanje prihodnosti trga plačil enakopravno udeleženi vsi relevantni deležniki. Dejavnosti NSP v letu 2016 podrobneje povzemamo v nadaljevanju letnega poročila. Vabljeni k branju!

mag. Simon Anko

Predsednik Nacionalnega sveta za plačila

1. Aktivnosti v letu 2016

Poslanstvo NSP je podpirati uravnotežen in trajnosten razvoj trga varnih in učinkovitih plačilnih storitev v Sloveniji ter omogočiti dialog med udeleženci na trgu plačil. S ciljem izpolnjevanja navedenega so se člani NSP v letu 2016 sestali dvakrat: prvič 9. junija in drugič 25. novembra. Tako kot že v preteklih letih sta bili tudi v letu 2016 izdani dve številki E-novic Nacionalnega sveta za plačila (v nadaljevanju: E-novice), ki so namenjene obveščanju članov NSP in širše javnosti o dogajanju ter aktivnostih na področju plačil, tako na evropski kot slovenski ravni. Pri pripravi E-novic sodelujejo tudi člani NSP. V letu 2016 sta bila tako objavljena dva njihova prispevka, prvi na temo [tokenizacije in varnosti kartičnih plačil](#), drugi pa na temo [novega Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma](#).

Junjska seja je bila hkrati tudi letna seja, na kateri so člani poleg vsebinskih tematik - povzetek nekaterih izbranih vsebin sledi v osrednjem delu letnega poročila - obravnavali in potrdili [letno poročilo o delu NSP v letu 2015](#). Nadalje so na tej seji člani NSP obravnavali in sprejeli spremembe [Poslovnika NSP](#) ter bili seznanjeni s sklepom Sveta Banke Slovenije, da je z 10. junijem 2016 mesto predsedujočega NSP prevzel mag. Simon Anko kot direktor oddelka Banke Slovenije, ki vsebinsko pokriva področje dela NSP in nudi – v okviru Sekretariata NSP – logistično podporo njegovemu delovanju.

Na novembrski seji so člani NSP poleg obravnave vsebinskih tematik ustanovili delovno skupino z namenom obravnave vprašanj, povezanih s prenosom PSD2 v slovensko zakonodajo. V delovni skupini, ki ji je strokovno in logistično podporo zagotavljal Sekretariat NSP, so sodelovali predstavniki Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, Bankarta d. o. o., Ministrstva za finance, Trgovinske zbornice Slovenije, Zveze potrošnikov Slovenije ter predstavniki ponudnikov plačilnih storitev in Banke Slovenije. Podrobnejši opis aktivnosti delovne skupine, ki se je prvič sestala decembra 2016 in z delom nadaljevala v letu 2017, sledi v osrednjem oziroma vsebinskem delu letnega poročila.

S smiselno enakim ciljem kot NSP na nacionalni ravni deluje na evropski ravni Odbor za plačila malih vrednosti v evrih (angl: Euro Retail Payments

*Dve seji in
dve številki E-novic*

*Člani NSP sodelujejo pri
pripravi E-novic*

*Ustanovitev delovne
skupine NSP*

Board; v nadaljevanju Odbor). Poleg predstavnikov ponudnikov in uporabnikov plačilnih storitev v Odboru sodelujejo tudi predstavniki nacionalnih centralnih bank. Te delujejo tudi kot vez med nacionalnimi in evropsko ravnjo teles, ki obravnavajo tematike s področja plačil. V tej vlogi je Banka Slovenije z objavami v E-novicah obveščala člane NSP in širšo javnost o ključnih aktivnostih Odbora in vsebinah, ki jih je ta obravnaval v letu 2016, in sicer o: (i) povezljivosti obstoječih in bodočih rešitev za mobilna plačila P2P, (ii) elektronski izmenjavi računov, (iii) vzpostavitvi vseevropske sheme za takojšnja plačila v evrih, (iv) napredku na področju standardizacije vseevropskih kartičnih plačil in (v) vseevropski integraciji storitev odreditve plačil in zagotovitve informacij o računih po novi Direktivi o plačilnih storitvah na notranjem trgu (v nadaljevanju: PSD2). Banka Slovenije bo tudi v prihodnje aktivno spremljala aktivnosti Odbora ter opravljala svojo povezovalno vlogo. Ta vez daje članom NSP tudi možnost izmenjave informacij in podaje pobud v obe smeri, s ciljem prispevati k nadaljnjemu razvoju skupnega trga plačil.

2. Poudarjene vsebine dela NSP v letu 2016

2.1. Takojšnja plačila

Tako evropski kot slovenski trg plačil so v letu 2016 nedvomno najbolj zaznamovali premiki na področju takojšnjih plačil, ki bi lahko – tako kot pred tem vzpostavitev enotnega območja plačil v evrih (SEPA) – v precejšnji meri vplivala na ekosistem plačil. Dostopnost ves dan in vse dni v letu (24/7/365) ter takojšnja (oziroma skoraj takojšnja) izvršitev (celoten proces od odreditve plačilnega naloga s strani plačnika do trenutka odobritve računa prejemnika plačila namreč traja praviloma največ 10 sekund) sta ključni lastnosti nove sheme takojšnjih plačil (v nadaljevanju: shema SCT Inst). Takojšnja plačila so tudi posledica zahtev uporabnikov plačilnih storitev, ki zaradi tehnološkega napredka tudi na področju plačevanja pričakujejo, da bodo lahko plačila odrejali (in prejeli) kadarkoli in bodo izvršena kar najhitreje. S ponudbo novih produktov in storitev za plačevanje preko pametnih elektronskih naprav bi lahko takojšnja plačila poleg postopnega nadomeščanja današnjih "netakojšnjih" kreditnih plačil služila tudi kot priročna alternativa gotovini (tudi za plačevanje med fizičnimi osebami; v nadaljevanju: plačila P2P). Prav tako imajo takojšnja plačila zaradi potenciala izboljšati denarni tok poslovnih

***Obveščanje o dogajanju
na ravni Odbora za
plačila malih vrednosti v
evrih***

O takojšnjih plačilih

subjektov in posledično njihovo plačilno sposobnost, perspektivo tudi v poslovnem svetu (t. i. plačila B2B oziroma plačila med pravnimi osebami).

Trenutno najaktualnejši izziv, s katerim se soočajo tako Evropska centralna banka kot tudi ponudniki plačilnih storitev, klirinške hiše ter nenazadnje tudi vse centralne banke evroobmočja, je čezmejna dosegljivost, ki je ključna za uspešno uveljavitev takojšnjih plačil. Velika pozornost je bila v letu 2016 zato posvečena tematiki takojšnjih plačil tudi znotraj NSP. Kljub temu, da v posameznih evropskih državah že obstajajo rešitve za takojšnja plačila, so te med seboj (večinoma) nepovezljive in zato omejene bodisi na uporabo med uporabniki določenega ponudnika plačilnih storitev bodisi znotraj nacionalnih ali regionalnih meja. Z uvedbo enotnih vseevropskih pravil in standardov na področju takojšnjih plačil bo (če bodo vsi ponudniki plačilnih storitev dejansko pristopili k shemi SCT Inst, ki je sicer opcijska) uporabnikom omogočeno plačevanje in prejemanje takojšnjih plačil znotraj celotnega evropskega prostora. V želji, da bi takojšnja plačila zaživela v vsem svojem potencialu, torej tudi čezmejno, se v okviru Evrosistema preučuje možnosti vzpostavitve infrastrukture za takojšnjo poravnavo plačil v okviru plačilnega sistema TARGET2 (t. i. TIPS; TARGET Instant Payment Settlement). O projektu samem in njegovem poteku je Banka Slovenije člane NSP obveščala tako v okviru rednih sej kot v E-novicah.

NSP kot stična točka med ponudniki in uporabniki plačilnih storitev nudi zlasti priložnost za uravnotežen dialog med njimi. Tako sta imela na novembrski seji tudi dva slovenska subjekta priložnost predstaviti svoji (potencialni) rešitvi za takojšnja plačila; prvo kot primer rešitve centralne infrastrukture za kliring takojšnjih plačil, drugo pa kot primer mobilne aplikacije (namenjene plačevanju uporabnikov na prodajnih mestih in plačilom P2P). Nadaljnji dialog med ponudniki in uporabniki, ki morajo z jasnimi izražanjem svojih zahtev oziroma potreb glede takojšnjih plačil tudi sooblikovati rešitve, bo pripomogel k oblikovanju takšnih storitev za takojšnja plačila, ki bodo ustrezen odgovor na potrebe trga in zahteve ciljnih uporabnikov.

Izzivi na področju takojšnjih plačil

TIPS –infrastruktura za takojšnjo poravnavo takojšnjih plačil v okviru plačilnega sistema TARGET2

Slovenska ponudnika predstavila (potencialni) rešitvi za takojšnja plačila

2.2. Nova Direktiva o plačilnih storitvah na notranjem trgu

PSD2, ki je bila sprejeta kot posledica sprememb, do katerih je v zadnjih letih prišlo na trgu plačilnih storitev, predstavlja nov (evropski) pravni okvir na področju plačil. Z rokom za prenos v nacionalne pravne rede do 13. januarja 2018 PSD2 uvaja novosti na področju plačil, in sicer: (i) strožjo določitev izjem za storitve, ki so izvzete iz uporabe direktive oziroma za njihovo opravljanje ni treba pridobiti ustreznega dovoljenja pristojnega organa, (ii) ureditev novih plačilnih storitev in regulacijo novih ponudnikov plačilnih storitev (t. i. tretji ponudniki storitev, ki ponujajo storitve odreditve plačil in zagotavljanja informacij o računih), (iii) izboljšano sodelovanje in izmenjavo informacij med pristojnimi nadzornimi organi ter (iv) uvedbo strožjih varnostnih zahtev za plačila na daljavo, med katera sodi tudi (trenutno) – za zlorabe – najbolj ranljiv plačilni kanal (tj. splet).

Banka Slovenije je člane NSP tako v okviru rednih sej kot z objavami v E-novicah seznanila z bistvenimi [novostmi PSD2](#) ter z aktivnostmi za prenos le-te v slovenski pravni red. Predvsem z namenom zainteresiranim deležnikom, ki jih direktiva zadeva, omogočiti sooblikovanje novega pravnega okvira za opravljanje plačilnih storitev v Sloveniji (tj. novi zakon, ki bo nadomestil veljavni Zakon o plačilnih storitvah in sistemih), s katerim bo v slovenski pravni red prenesena omenjena direktiva, in s ciljem v čim večji meri izogniti se težavam pri uporabi zakonskih določb v praksi, je bila oblikovana že omenjena delovna skupina. V okviru te so deležniki s svojimi predlogi in pobudami aktivno sodelovali pri pripravi predloga novega nacionalnega pravnega okvira. Področje dela delovne skupine pa ni zajelo zgolj vprašanj, povezanih s prenosom PSD2 v slovenski pravni red, temveč tudi druge vsebine novega pravnega okvira; v tem okviru so se člani delovne skupine zlasti osredotočili na osnutek določb glede registra transakcijskih računov in delovanja plačilnih sistemov.

Nadalje je Banka Slovenije v okviru E-novic deležnike, na katere se PSD2 in na njeni podlagi pripravljene izvedbeni akti nanašajo, [obveščala](#) tudi o možnostih sodelovanja pri njihovi pripravi. Zainteresirana javnost lahko pri pripravi teh aktov sodeluje v okviru javnih posvetovanj, organiziranih s strani Evropskega bančnega organa (v nadaljevanju: EBA).

O PSD2

***Aktivnosti delovne
skupine za prenos PSD2
v slovenski pravni red***

2.3. Varnost spletnega plačevanja

V povezavi s spremembami zakonodaje na področju plačil (PSD2 in Smernic EBA o varnosti spletnih plačil) je Banka Slovenije članom NSP na junijski seji predstavila tematiko varnosti spletnega plačevanja, tako v smislu plačevanja v spletnih trgovinah kot tudi odrejanja kreditnih plačil v elektronskih bankah. Z razvojem plačilnih produktov in storitev ter naraščanjem tehnične zapletenosti (kot posledice tehnološkega napredka) in obsega spletnega plačevanja (zaradi sprememb nakupovalnih in plačilnih navad) so bila na tem področju zaznana nova tveganja iz naslova zlorab. K temu bi lahko prispevali tudi t. i. tretji ponudniki storitev, katerih dejavnost - čeprav z njo posegajo v opravljanje plačilnih storitev - doslej ni bila licencirana in nadzirana. Posledična pravna negotovost na področju varstva potrošnikov in njihovih podatkov, varnosti storitev ter razmejitve odgovornosti med tretjimi ponudniki storitev in ponudniki plačilnih storitev je bila povod za spremembe (evropske) zakonodaje na področju spletnega plačevanja. Za dobro delujoč trg spletnega plačevanja sta namreč varnost (spletnega) plačevanja ter z njo povezano zaupanje uporabnikov ključna.

Člani NSP so se podrobneje seznanili z novostmi, ki jih kot posledico zgoraj navedenega prinaša PSD2, in se nanašajo na zahteve močne avtentikacije plačnikov pri odrejanju plačil in varnejše komunikacije med ponudniki plačilnih storitev na področju spletnih plačil, s ciljem harmonizacije nacionalnih zakonodaj z vidika varnostnih zahtev na področju spletnega plačevanja med državami članicami. Posledično bodo spletni nakupi za uporabnike plačilnih storitev (tudi čezmejno) privlačnejši, pri čemer bo ohranitev oziroma krepitev zaupanja uporabnikov zagotovila tudi možnost nadaljnjega razvoja spletnega plačevanja.

2.4. Nov Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma

Bistvene poudarke novega Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranju terorizma, ki se uporablja od 19. novembra 2016 in s katerim Slovenija v svoj pravni red prenaša novo Direktivo o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma, je članom NSP predstavila predstavnica Urada Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja na novembrski seji. O omenjeni direktivi, ki skupaj z novo Uredbo o

PSD2 prinaša večjo varnost na področju spletnega plačevanja

Obveščanje o novem Zakonu o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma

informacijah, ki spremljajo prenose sredstev, predstavlja prenovljen ter dopolnjen evropski zakonodajni okvir na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, je Banka Slovenije tako širšo javnost kot člane NSP obvestila tudi v [avgustovski](#) in [decembrski](#) številki E-novic. Tematiki boja proti pranju denarja in financiranju terorizma bo v okviru NSP posvečena pozornost tudi v prihodnje, saj je Evropska komisija (že) 5. julija 2016 predlagala nove spremembe in izboljšave komaj prenovljenega pravnega okvira na področju pranja denarja in financiranja terorizma.

2.5. Direktiva o primerljivosti nadomestil, povezanih s plačilnimi računi, zamenjavi plačilnih računov in dostopu do osnovnih plačilnih računov

Vsebina Direktive o primerljivosti nadomestil, povezanih s plačilnimi računi, zamenjavi plačilnih računov in dostopu do osnovnih plačilnih računov (v nadaljevanju: PAD) ter aktivnosti za prenos le-te v slovenski pravni red so že bile predmet obravnave na [sejah NSP v preteklih letih](#). Pričetek dejanske uporabe PAD, ki je v slovensko zakonodajo prenesena z novelo Zakona o plačilnih storitvah in sistemih ZPlaSS-E ter na njegovi podlagi izdanim Sklepom Banke Slovenije o značilnostih osnovnega plačilnega računa in načinu izračuna višine primernega nadomestila za zagotavljanje osnovnega plačilnega računa pa je pospremila objava prispevka v [avgustovski številki E-novic](#).

2.6. Uvedba nove optično čitljive kode na obrazec UPN in e-soglasja v shemah direktnih obremenitev SEPA

Predstavnika Združenja bank Slovenije sta na sejah predstavila novosti na področju vzpostavljanja nacionalne rešitve za izmenjavo e-soglasij v shemah direktnih obremenitev SEPA med plačnikom in prejemnikom plačil ter uvajanja nove optično čitljive kode na obrazec UPN (t. i. obrazec UPN QR), z namenom učinkovitejšega zajema podatkov s papirnega plačilnega naloga.

2.7. Tehnologija razpršene evidence

Z namenom seznanitve tržnih udeležencev s tehnologijo razpršene evidence (angl. Distributed Ledger Technology, DLT), ki z decentraliziranjem "tradicionalnega" hierarhičnega posredništva v poravnavi transakcij omogoča tudi neposredne transakcije med plačnikom in prejemnikom plačila, ter s

Obveščanje o pričetku uporabe določb Direktive o primerljivosti nadomestil, povezanih s plačilnimi računi, zamenjavi plačilnih računov in dostopu do osnovnih plačilnih računov

O možnostih uporabe DLT

potencialom in možnostmi uporabe v finančnem posredništvu je Banka Slovenije objavila prispevek v [decembrski številki E-novic](#). Možnost uporabe razpršenih evidenc v finančnem sektorju zaradi morebitnega zagotavljanja učinkovitejšega in cenejšega procesiranja finančnih transakcij sicer intenzivno preučujejo številne finančne institucije, tako posamezno kot tudi združene v konzorcijih.

Pogled naprej

Na dinamičnem trgu plačil se pojavljajo novi načini plačevanja, vendar so posamezne inovativne rešitve oziroma produkti pogosto omejeni na trg ene države ali regije. Ker pogosto velja, da vsebinsko in funkcionalno podobne rešitve med seboj niso povezljive, to vodi v novo razdrobljenost evropskega trga plačil. Tak trg smo na področju kreditnih plačil in direktnih obremenitev poznali v času pred oblikovanjem enotnega območja plačil v evrih. S ciljem zagotoviti harmonizacijo evropskega trga plačil in tako preprečiti njegovo razdrobljenost je nujno, da se na področju inovativnih plačil proces harmonizacije prične že v fazi njihovega oblikovanja. Kjer pa to ni (več) mogoče, pa je v dosego harmonizacije potrebno usmerjati aktivnosti relevantnih deležnikov. Dodatno usklajevanje in usmerjanje deležnikov na trgu plačil bodo zahtevale tudi prihodnje spremembe obstoječih predpisov ter predlogi povsem novih.

Svojo vlogo koordinatorja in katalizatorja aktivnosti na trgu plačil bo v Sloveniji tudi v prihodnje opravljal NSP. Ker bodo aktivnosti na področju plačil v letu 2017 zelo verjetno v veliki meri povezane s takojšnjimi plačili, se bomo v okviru NSP v letošnjem letu s to tematiko vsekakor aktivno ukvarjali.

Predmet obravnave bodo tudi vse ostale novosti, za katere bo identificirano, da je o njih potrebna širša razprava v okviru NSP. V tem trenutku zagotovo vemo, da bo šlo za novosti, povezane z digitalizacijo in predvsem vse večjo razširjenostjo mobilnih (pametnih) naprav. Ker vse spremembe na področju plačevanja zahtevajo ne samo ohranjanje temveč tudi povečevanje varnosti, vsekakor ne bomo zanemarili niti teh tem. O tem, katere teme to bodo, pa vas vabimo, da si preberete v prihodnjih številkah E-novic, gradivih sej NSP in nenazadnje v naslednjem letnem poročilu NSP.

Seznam sodelujočih v NSP:

*Agencija Republike Slovenije za javnopravne
evidence in storitve*

Bankart d. o. o.

*E-Funds International Limited, plačilni sistemi,
podružnica v Ljubljani*

Finančna uprava Republike Slovenije

Gospodarska zbornica Slovenije

Intesa Sanpaolo Bank d. d.

Javna agencija Republike Slovenija za varstvo konkurence

MasterCard Europe sprl

Mercury Processing Services International d. o. o.

Ministrstvo za finance

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

Ministrstvo za notranje zadeve

Nova KBM d. d.

Nova Ljubljanska banka d. d.

Slovensko zavarovalno združenje

Trgovinska zbornica Slovenije

Uprava Republike Slovenije za javna plačila

*Urad Republike Slovenije za preprečevanje
pranja denarja*

Visa Europe

Združenje bank Slovenije

Zveza potrošnikov Slovenije